

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено проблему особистісного зростання керівника кафедри дошкільної освіти. Розкрито етапи становлення з огляду на стимулювання особистісних пошуків і роздумів та науково-психологічних міркувань; самоствердження керівника кафедри дошкільної освіти й персоніфікована праця щодо необхідних результатів самовдосконалення; підпорядкованість нашаровуванням директив і настанов усвідомленого та планомірного самоаналізу; створення умов для вмотивованого, цілеспрямованого й влучно організованого фасилітаторського апарату розвитку, удосконалення та зміцнення кращих управлінських умінь та якостей. Доведено актуальність проблемних пошуків самовдосконалення керівника кафедри дошкільної освіти як вияв особистісної та професійної спроможності в кореляції глобальних проблем сучасного світу та інтеграції освіти й науки України до європейського освітнього й наукового дискурсу. Наголошено на проблемному питанні психологічної сутності процесу самовираження особистості керівника кафедри та самовдосконалення управлінця. Зосереджено увагу на питанні спроможності до самовдосконалення очільника кафедри, де умовою реалізації постає етап особистість-суб'єкт. Самовдосконалення особистості керівника кафедри, зокрема дошкільної ланки, залежить від її власної активності, її цілей, мотивів і переконань. Виокремлено, що необхідною умовою самовдосконалення особистості керівника є взаємозв'язок його цілей з актуальними питаннями сьогодення кафедри та зумовленими історичними подіями її становлення. Акцентовано на зв'язку самовдосконалення із суб'єктністю особистості керівника кафедри дошкільної освіти закладів вищої педагогічної освіти України.

Ключові слова: професійне самовдосконалення, емоційний інтелект, викладач гуманітарних дисциплін вищої школи, наукова діяльність, кафедра дошкільної освіти.

УДК 378.115:37.04

USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF FUTURE MANAGERS-ECONOMISTS MULTI-PROFESSIONAL MOBILITY FORMATION**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ-ЕКОНОМІСТІВ****Яна Топольник**

доктор педагогічних наук, професор,
E-mail: yannetkatop@gmail.com
ORCID 0000-0001-7885-9454
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Yana Topolnyk

D.Sc. in Pedagogy, Professor,
E-mail: yannetkatop@gmail.com
ORCID 0000-0001-7885-9454
SHEI "Donbas State Pedagogical University", Ukraine

ABSTRACT

The article examines the role of information and communication technologies in the process of forming the multi-professional mobility of future manager-economists. The current state of ICT application in the educational process is analyzed, and the main methods and tools that contribute to the development of professional skills and competencies necessary for a successful career in a rapidly changing labor market are identified. Special attention is given to interactive learning materials, online courses, virtual laboratories, simulators, and communication and collaboration tools such as video conferencing and social networks. The advantages of using information and communication technologies to enhance the quality of education are considered, particularly through access to current information, the development of analytical skills, and opportunities for individualized learning. The importance of integrating ICT into educational programs is substantiated, as it allows for an individualized approach to learning, increased student motivation, and improved material retention. Key factors affecting the effectiveness of this process are highlighted, including the adaptation of curricula to modern requirements, access to the latest technologies, teacher training, and continuous monitoring of results. An important component is the support of technical infrastructure and access to high-quality software. The work includes practical recommendations for the implementation of information and communication technologies in educational programs for the training of manager-economists, aimed at increasing their competitiveness in the labor market. The recommendations cover aspects of the development and implementation of online courses, the use of specialized software for data analysis and project management, the organization of interdisciplinary projects, and the provision of technical support. The role of continuously updating educational materials and active interaction between students, teachers, and industry professionals to ensure the relevance and modernity of education is also considered.

Key words: *information and communication technologies, inprofесійна multi-professional mobility, manager-economists, professional skills, educational programs, labor market.*

Актуальність теми. У сучасному світі інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) стали невід'ємною частиною майже всіх аспектів нашого життя, включаючи освітній процес. Розвиток технологій значно змінив підходи до навчання та підготовки фахівців у різних галузях, зокрема в економіці та менеджменті. Однією з найважливіших вимог до сучасних фахівців є їхня здатність до поліпрофесійної мобільності, що означає можливість швидкого адаптування до нових умов праці, освоєння нових знань та навичок, а також ефективна робота в міждисциплінарних командах.

Поняття поліпрофесійної мобільності особливо актуальне для майбутніх менеджерів-економістів, оскільки вони мають бути готовими до постійних змін у економічному середовищі, володіти широким спектром навичок і вміти використовувати сучасні технології у своїй професійній діяльності. Інформаційно-комунікаційні технології, завдяки своєму потенціалу, можуть стати ключовим інструментом для досягнення цих цілей.

ІКТ надають широкий спектр можливостей для покращення навчального процесу: від онлайн-курсів і вебінарів до інтерактивних симуляторів і

віртуальних лабораторій. Використання цих технологій дозволяє не тільки підвищити рівень засвоєння навчального матеріалу, але й розвивати критичне мислення, аналітичні здібності та комунікативні навички здобувачів.

Сучасний ринок праці висуває високі вимоги до компетенцій майбутніх фахівців. Зокрема, від менеджерів-економістів очікується володіння не лише теоретичними знаннями, але й практичними навичками, здатністю до аналізу великих обсягів інформації, прийняття обґрунтованих рішень та ефективної комунікації у різних умовах. Для досягнення цих цілей необхідно інтегрувати ІКТ в освітні програми, що сприятиме підвищенню якості освіти та підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням проблем підготовки майбутніх менеджерів різного профілю у вищій школі, формування професійно важливих якостей майбутніх менеджерів займалися науковці Н. Алдохіна, Т. Баталова, Л. Володарська-Зола, Г. Євтушенко, В. Жигір, С. Калашнікова, Л. Карамушка, А. Карпов, О. Комаріст, В. Локшин, Є. Луценко, С. Максименко, В. Маралов, Т. Махіна, М. Москальов, Л. Осадча, Л. Пелешко, І. Саух, С. Тарасова, А. Фомічов, М. Чернишова, С. Шингаєв та інші вчені. Ґрунтовні розвідки присвячено вивченню ІКТ у процесі професійної освіти (Л. Гаврілова, Р. Гуревич, Г. Дегтярьова, М. Кадемія, Л. Петухова, С. Семеріков, І. Хижняк та ін.) та їх упровадженню в освітній процес вищої школи (К. Власенко, В. Ковальчук, А. Коломієць, В. Кухаренко, Г. Лаврентьева, С. Литвинова, О. Меньяйленко, О. Муковіз, Ю. Рамський, М. Шишкіна та ін.).

Педагогічна наука, ґрунтуючись на психологічних засадах, визначає професійну мобільність фахівця як інтегровану якість особистості, що проявляється на двох рівнях: як активність у професійній діяльності, що дає змогу характеризувати людину як професійно мобільну («зовнішня» мобільність), так і сукупність певних особистісних властивостей людини («внутрішня» мобільність), яка забезпечує здатність фахівця до успішного розв'язання широкого кола виробничих завдань, оперативно, швидко перебудовуватись в залежності від ситуації, бути конкурентоздатною, успішною, професійно компетентною, здатною до саморозвитку і модернізації власної діяльності та зміни видів діяльності (Володавчик, 2021).

Підготовка сучасних менеджерів-економістів до здійснення професійної діяльності на основі комп'ютерних технологій розглядається як педагогічна система, основними принципами якої виступають поєднання традиційних і комп'ютерно орієнтованих методів, комплексне застосування друкованих та електронних джерел навчальної інформації, традиційних та комп'ютерно орієнтованих форм організації навчального процесу, що забезпечують активне використання комп'ютерних та інформаційних технологій у процесі такої підготовки. Головним системоутворювальним чинником підготовки менеджерів-економістів до здійснення професійної діяльності на основі комп'ютерних технологій є взаємозалежність складових цієї підготовки, а також комплексне та взаємодоповнювальне застосування традиційних та комп'ютерно орієнтованих методів та форм навчання, що забезпечує підготовку конкурентоздатних фахівців, спроможних швидко адаптуватися до вимог ринку праці (Костенко, 2017).

До найбільш значущих принципів забезпечення якості професійної підготовки майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних

технологій можна віднести: принципи державної політики в галузі освіти (неперервності, регіоналізації, фундаменталізації, гуманізації), принципи організації професійної підготовки (підтримання мотивації, проблемності, відповідності навчально-пізнавальної діяльності характеру практичних завдань, поєднання індивідуальних і колективних форм навчання) і принципи навчання (науковості та актуальності; систематичності й послідовності; єдності теорії і практики, рефлексивності, модульноблочної організації змісту навчання, принцип поєднання «м'яких» і «жорстких» форм керування освітнім процесом) (Наливайко, 2018).

Отже, на сучасному етапі розвитку освіти накопичено ґрунтовні наукові нароби щодо вивчення проблеми підготовки майбутніх менеджерів-економістів, що, в свою чергу, потребує впровадження набутого досвіду в процес формування їх поліпрофесійної мобільності.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Дослідити роль інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування поліпрофесійної мобільності майбутніх менеджерів-економістів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Поліпрофесійна мобільність є ключовим концептом сучасної професійної освіти, зокрема в підготовці менеджерів-економістів. В умовах швидкоплинних змін на ринку праці та глобалізації економіки, від фахівців очікується здатність швидко адаптуватися до нових професійних викликів, вивчати нові галузі знань, ефективно співпрацювати з колегами з різних сфер та використовувати сучасні технології для вирішення складних завдань. У цьому контексті інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) відіграють вирішальну роль у формуванні поліпрофесійної мобільності.

Поліпрофесійна мобільність (ПМ) означає здатність фахівця адаптуватися до різних професійних ролей та завдань, освоювати нові компетенції та технології, працювати в міждисциплінарних командах та ефективно реагувати на зміни в професійному середовищі. ПМ складається з таких ключових компонентів:

- Адаптивність – здатність швидко пристосовуватися до нових умов та вимог професійної діяльності.
- Мультидисциплінарність – вміння інтегрувати знання та навички з різних галузей для вирішення комплексних завдань.
- Інноваційність – здатність застосовувати новітні технології та методи в професійній діяльності.
- Комунікаційні навички – вміння ефективно спілкуватися та працювати в команді.

Інформаційно-комунікаційні технології забезпечують широкий спектр інструментів та ресурсів, що сприяють розвитку поліпрофесійної мобільності. Основні напрями впливу ІКТ включають:

1. *Доступ до інформації та знань.* ІКТ надають можливість доступу до величезного обсягу актуальної інформації та навчальних ресурсів, таких як онлайн-курси, електронні бібліотеки, наукові журнали та бази даних. Це дозволяє здобувачам постійно оновлювати свої знання та освоювати нові компетенції.

2. *Розвиток аналітичних та критичних навичок.* Використання ІКТ у навчанні сприяє розвитку аналітичних здібностей здобувачів через роботу з великими обсягами даних, застосування спеціалізованого програмного забезпечення для аналізу даних (наприклад, SPSS, Excel), а також через участь у симуляціях та віртуальних лабораторіях.

3. *Інтерактивне та індивідуалізоване навчання.* ІКТ дозволяють створювати інтерактивні навчальні матеріали, що підвищують мотивацію здобувачів та полегшують засвоєння складних концепцій. Крім того, технології адаптивного навчання можуть підлаштовуватися під індивідуальні потреби кожного здобувача, забезпечуючи більш ефективний процес навчання.

4. *Підтримка комунікації та співпраці.* ІКТ інструменти, такі як відеоконференції, чати, форуми та соціальні мережі, сприяють ефективній комунікації та співпраці між здобувачами, викладачами та професіоналами з різних галузей. Це дозволяє здобувачам розвивати навички командної роботи та міжособистісної взаємодії.

Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес є ключовим чинником розвитку поліпрофесійної мобільності майбутніх менеджерів-економістів, що дозволить їм бути готовими до викликів сучасного ринку праці та успішно будувати кар'єру в умовах швидкозмінного економічного середовища. ІКТ відкривають нові можливості для інтерактивного навчання, розвитку критичного мислення та аналітичних здібностей, а також забезпечують доступ до актуальної інформації та ресурсів. Розглянемо детально основні напрями застосування ІКТ у навчальному процесі.

Онлайн-курси на платформах, таких як Coursera, EdX, Udacity та інші, надають здобувачам доступ до високоякісних навчальних матеріалів, розроблених провідними університетами та фахівцями з усього світу. Це дозволяє здобувачам:

- вивчати різноманітні дисципліни та спеціалізації;
- поглиблювати свої знання та навички в зручний для них час;
- отримувати сертифікати, які підтверджують їх компетенції.

Інтерактивні навчальні матеріали включають мультимедійні презентації, відеолекції, інтерактивні завдання та квізи, що сприяють кращому засвоєнню матеріалу. Вони допомагають:

- залучити здобувачів до активного навчання;
- покращити розуміння складних концепцій через наочні приклади та візуалізації;
- створити індивідуалізований підхід до навчання, адаптуючи матеріали під потреби здобувачів.

Віртуальні лабораторії та симулятори надають можливість здобувачам:

- проводити експерименти та моделювати економічні процеси у безпечному та контрольованому середовищі;
- розвивати практичні навички, необхідні для майбутньої професійної діяльності;
- застосовувати теоретичні знання на практиці, що сприяє глибшому розумінню навчального матеріалу.

Соціальні мережі та професійні онлайн-спільноти, такі як LinkedIn, ResearchGate, а також спеціалізовані форуми та групи, сприяють:

- встановленню професійних контактів та налагодженню мережі зв'язків;
- обміну досвідом та знаннями з колегами та експертами з різних галузей;
- розширенню можливостей для співпраці та участі у міждисциплінарних проєктах.

Використання спеціалізованого програмного забезпечення, такого як MS Project, Trello, Excel, SPSS, дозволяє здобувачам:

- освоювати інструменти, що є стандартом у професійній діяльності менеджерів-економістів;
- розвивати навички управління проєктами, планування та координації завдань;
- виконувати складний аналіз даних, що необхідно для прийняття обґрунтованих рішень у професійній діяльності.

Вебінари та відеоконференції є важливими інструментами для:

- проведення дистанційних лекцій, семінарів та консультацій;
- організації зустрічей з експертами та фахівцями галузі, що надає здобувачам можливість отримати актуальну інформацію з перших рук;
- створення умов для інтерактивного спілкування та дискусій між здобувачами та викладачами.

Системи управління навчанням (LMS), такі як Moodle, Blackboard та інші, забезпечують:

- організацію та координацію навчального процесу;
- зберігання та надання доступу до навчальних матеріалів, завдань та ресурсів;
- можливість моніторингу успішності здобувачів та зворотного зв'язку.
- *Мобільні додатки для навчання* дозволяють здобувачам:
- доступ до навчальних матеріалів та ресурсів у будь-який час та з будь-якого місця;
- вивчати нові теми та повторювати матеріал за допомогою інтерактивних вправ та тестів;
- підтримувати постійний зв'язок з викладачами та колегами.

Серед переваг інтеграції ІКТ у навчальний процес варто відмітити, що використання ІКТ дозволяє створювати більш ефективні та індивідуалізовані навчальні програми, що враховують потреби та рівень підготовки кожного здобувача. Інтерактивні навчальні матеріали, онлайн-курси та віртуальні лабораторії сприяють кращому засвоєнню знань та розвитку критичного мислення. Також ІКТ забезпечують здобувачам можливість набувати практичних навичок через симуляції, моделювання та роботу з спеціалізованим програмним забезпеченням. Це дозволяє їм бути готовими до реальних викликів професійної діяльності та швидко адаптуватися до нових технологій.

Інтернет-ресурси, електронні бібліотеки, наукові журнали та бази даних надають здобувачам доступ до найсучасніших знань та досліджень у галузі економіки та менеджменту, що сприяє постійному оновленню знань та володінню останніми тенденціями і змінами на ринку праці. Використання платформ для онлайн-спілкування, соціальних мереж та професійних спільнот допомагає розвитку комунікативних навичок та командної роботи. Здобувачі

можуть обмінюватися досвідом, співпрацювати над проєктами та брати участь у міждисциплінарних дослідженнях.

Для ефективного впровадження ІКТ в освітні програми необхідно враховувати сучасні тенденції розвитку суспільства загалом та освіти зокрема, а також забезпечувати постійне оновлення навчальних матеріалів та інструментів. Основні виклики та рекомендації включають:

1. *Адаптація навчальних програм.* Необхідно постійно оновлювати навчальні програми, враховуючи новітні досягнення в галузі ІКТ та вимоги ринку праці. Це включає розробку нових курсів, інтеграцію сучасних технологій у навчальний процес та підготовку викладачів до використання ІКТ.

2. *Забезпечення доступу до новітніх технологій.* Важливо забезпечити здобувачам доступ до сучасних технологій та інструментів, таких як програмне забезпечення для аналізу даних, системи управління проєктами, віртуальні лабораторії та інші ресурси. Це дозволить їм отримати практичні навички, необхідні для майбутньої професійної діяльності.

3. *Підготовка викладачів.* Викладачі мають бути підготовленими до використання ІКТ у навчальному процесі. Це включає постійне підвищення їх кваліфікації, участь у тренінгах та семінарах, а також обмін досвідом з колегами.

4. *Моніторинг та оцінка ефективності.* Необхідно регулярно оцінювати ефективність використання ІКТ у навчальному процесі та вносити корективи для покращення результатів. Це включає аналіз успішності здобувачів, зворотний зв'язок від викладачів та здобувачів, а також оцінку відповідності навчальних програм вимогам ринку праці.

5. *Забезпечення технічної підтримки.* Важливо забезпечити наявність технічної підтримки для здобувачів та викладачів, що включає підтримку роботи онлайн-платформ, програмного забезпечення та інших ІКТ інструментів.

Інтеграція ІКТ у навчальний процес є критично важливою для формування поліпрофесійної мобільності майбутніх менеджерів-економістів. Використання сучасних технологій у навчанні сприяє розвитку необхідних професійних компетентностей, підвищує мотивацію здобувачів до навчання та забезпечує їх конкурентоспроможність на сучасному ринку праці. Для досягнення максимального ефекту від впровадження ІКТ необхідно постійно оновлювати навчальні програми та матеріали, забезпечувати доступ до найновіших технологій та інструментів, а також підтримувати активну комунікацію та співпрацю між здобувачами, викладачами та професіоналами економічної галузі.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у процес підготовки майбутніх менеджерів-економістів є необхідною умовою для розвитку їхньої поліпрофесійної мобільності. Сучасний ринок праці висуває високі вимоги до фахівців, зокрема до їх здатності швидко адаптуватися до нових умов, ефективно використовувати інформаційні ресурси, працювати в міждисциплінарних командах та приймати обґрунтовані рішення. В цьому контексті ІКТ виступають не лише як інструмент для навчання, але й як ключовий елемент, що формує професійні навички та компетенції, забезпечуючи успішну кар'єру майбутніх фахівців. Використання сучасних технологій сприяє підвищенню якості освіти, розвитку професійних навичок та поліпрофесійної мобільності, що дозволяє здобувачам бути

конкуреноспроможними та успішними в своїй професійній діяльності.

Перспективним вважаємо подальше дослідження проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування поліпрофесійної мобільності майбутніх менеджерів-економістів в залежності від напрямів майбутньої професійної діяльності фахівців економічної галузі.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Володавчик, В. С. (2021). *Формування професійної мобільності майбутніх товарознавців у процесі фахової підготовки* [Дис. канд. пед. наук, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»]. Вилучено з <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/handle/123456789/7876>

Кобець, В. М. (2021). *Формування готовності майбутніх менеджерів до професійної діяльності в процесі навчання у вищому навчальному закладі* [Дис. канд. пед. наук, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»]. Вилучено з https://duan.edu.ua/images/head/Science/UA/Academic_Council/K_08_120_02/2021/KobetsVdissertation.pdf

Костенко, Р.В. (2017). Інформаційний підхід та інформатизація економічної освіти менеджерів-економістів як фактор підвищення конкурентоспроможності персоналу організації. *Współpraca Europejska*, 5(24), 74-83.

Наливайко, Т. (2018). Модель формування професійних компетентностей майбутніх економістів у процесі професійної підготовки з використанням інноваційних технологій. *Наукові записки БДПУ. Серія: Педагогічні науки*, 3, 243-255. Вилучено з <https://web.archive.org/web/20210620064532id/https://pedagogy.bdpu.org/wp-content/uploads/2019/02/27-1.pdf>

Топольник, Я.В. (2019). *Система інформаційно-комунікаційної підтримки наукових досліджень майбутніх магістрів і докторів філософії в галузі освіти* [Дис. д. пед. наук, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»]. Вилучено з <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3641>

REFERENCES

Volodavchyk, V. S. (2021). *Formuvannya profesiyanoi mobil'nosti maybutnikh tovaroznavtsiv u protsesi fakhovoyi pidhotovky* [Formation of professional mobility of future commodity experts in the process of professional training] [Dys. kand. ped. nauk, Derzhavnyy zaklad «Luhans'kyu natsional'nyy universytet imeni Tarasa Shevchenka»]. Retrieved from <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/handle/123456789/7876> [in Ukrainian].

Kobets', V. M. (2021). *Formuvannya hotovnosti maybutnikh menedzheriv do profesiyanoi diyal'nosti v protsesi navchannya u vyshchomu navchal'nomu zakladi* [Formation of the readiness of future managers for professional activities in the process of studying at a higher educational institution] [Dys. kand. ped. nauk, Natsional'nyy tekhnichnyy universytet «Kharkivs'kyu politekhnichnyy instytut», VNZ «Universytet imeni Al'freda Nobelya»]. Retrieved from https://duan.edu.ua/images/head/Science/UA/Academic_Council/K_08_120_02/2021/Kobets_V_dissertation.pdf [in Ukrainian].

Kostenko, R. V. (2017). *Informatsiynyy pidkhid ta informatyzatsiya*

ekonomichnoyi osvity menedzheriv-ekonomistiv yak faktor pidvyshchennya konkurentospromozhnosti personalu orhanizatsiyi [Informational approach and informatization of economic education of managers-economists as a factor in increasing the competitiveness of the organization's personnel]. *Współpraca Europejska*, 5(24), 74-83 [in Ukrainian].

Nalyvayko, T. (2018). Model' formuvannya profesiynykh kompetentnostey maybutnikh ekonomistiv u protsesi profesiynoyi pidhotovky z vykorystannyam innovatsiynykh tekhnolohiy [Model of formation of professional competences of future economists in the process of professional training using innovative technologies]. *Naukovi zapysky BDPU. Seriya: Pedahohichni nauky*, 3, 243-255. Retrieved from https://web.archive.org/web/20210620064532id_/https://pedagogy.bdpu.org/wp-content/uploads/2019/02/27-1.pdf [in Ukrainian].

Topol'nyk, Ya. V. (2019). Systema informatsiyno-komunikatsiynoyi pidtrymky naukovykh doslidzhen' maybutnikh mahistriv i doktoriv filosofiyi v haluzi osvity [System of information and communication support for scientific research of future masters and doctors of philosophy in the field of education] [Dys. d. ped. nauk, DVNZ «Donbas'kyu derzhavnyy pedahohichnyy universytet», Derzhavnyy zaklad «Luhans'kyu natsional'nyy universytet imeni Tarasa Shevchenka»]. Retrieved from <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3641> [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті розглядається роль інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування поліпрофесійної мобільності майбутніх менеджерів-економістів. Аналізується сучасний стан застосування ІКТ в освітньому процесі, визначаються основні методи та інструменти, що сприяють розвитку професійних навичок та компетенцій, необхідних для успішної кар'єри в умовах швидкозмінного ринку праці. Особлива увага приділяється інтерактивним навчальним матеріалам, онлайн-курсам, віртуальним лабораторіям, симуляторам, а також засобам для комунікації та співпраці, таким як відеоконференції та соціальні мережі. Розглядаються переваги використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення якості освіти, зокрема через доступ до актуальної інформації, розвиток аналітичних навичок та можливості для індивідуалізованого навчання. Обґрунтовується важливість інтеграції ІКТ у навчальні програми, що дозволяє забезпечити індивідуалізований підхід до навчання, підвищення мотивації студентів та покращення засвоєння матеріалу. Виділяються ключові фактори, що впливають на ефективність цього процесу, зокрема адаптація навчальних програм до сучасних вимог, забезпечення доступу до новітніх технологій, підготовка викладачів та постійний моніторинг результатів. Важливою складовою є підтримка технічної інфраструктури та забезпечення доступу до високоякісного програмного забезпечення. Робота включає практичні рекомендації щодо впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітні програми для підготовки менеджерів-економістів, спрямовані на підвищення їхньої конкурентоспроможності на ринку праці. Рекомендації охоплюють аспекти розробки та впровадження онлайн-курсів, використання спеціалізованого програмного забезпечення для аналізу даних та управління проектами, організації міждисциплінарних проектів та забезпечення технічної

підтримки. Також розглядається роль постійного оновлення навчальних матеріалів та активної взаємодії між студентами, викладачами та професіоналами галузі для забезпечення актуальності та сучасності навчання.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, поліпрофесійна мобільність, менеджери-економісти, професійні навички, освітні програми, ринок праці.

УДК 378.091.12.07:005:373.2

MANAGEMENT AS AN AREA OF CONTROL AND KEY COMPETENCIES OF THE HEAD OF THE PRESCHOOL EDUCATION DEPARTMENT

МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ЦАРИНА УПРАВЛІННЯ ТА КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КЕРІВНИКА КАФЕДРИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Олена Гнізділова

доктор педагогічних наук, професор,
E-mail:gnizdilovaoa@gsuite.pnpu.edu.ua
ORCID 0000-0001-7706-2427

Полтавський національний педагогічний
університет, Україна

Olena Hnizdilova

D.Sc. in Pedagogy, Professor,
E-mail:gnizdilovaoa@gsuite.pnpu.edu.ua
ORCID 0000-0001-7706-2427

Poltava National Pedagogical
University, Ukraine

ABSTRACT

The presented article outlines the characteristics of the principles of management theory and practice of preschool education department management, in particular, attention is paid to the urgent requirements for skill level development and increasing the significance of the competencies of a modern leader, manager. Current problematic issues of management and competencies of the head of the preschool education department in the structure of higher education institutions of Ukraine are revealed. Emphasis is placed on organizational activity, professional experience, and personal mentoring effectiveness, which is largely determined by the manager's ability to self-develop. Attention is focused on the idea of the influence of the education manager on the team. It is emphasized that a modern manager is a team player, therefore leadership and the ability to collective interaction, which requires attention to personality characteristics and psychological skills, are in the first place among the components of managerial competence. The opinion was strengthened that despite the considerable number of studies on this issue, there are questions that require more detailed attention. It was found that it is necessary to train employees on the basis of considerations: the successful work of a manager is equal to how efficiently his team members work, mentoring provides invaluable help in case of serious overlaps in work, develops a sense of responsibility, independence, increased work efficiency, professional level of the individual. It is noted that mentoring is an aid in the management of the department of preschool education, especially if it fits into the general system of values and actions of the department, which includes production processes, quality control, delegation of authority, specialization, productivity improvement. It is emphasized that management is not reduced only to methods and methods, it consists in involving all employees in the general system of values, making